

Årsmelding for Norsk Folkeminnelag 2021

2021 var fortsatt preget av korona-pandemien, noe som kom i veien for flere planlagte arrangement, men vi opprettholdt likevel vår publikasjonsaktivitet.

I 2021 ga vi ut "Omgangsskolelæreren i allmueskolen. Leseopplæring mellom tekster og talemål" av Gry Heggli. Boken tar for seg den norske omgangsskolelæreren i perioden 1800-1860, altså de lærerne som underviste uten egen seminarutdanning. Stereotypene var at omgangsskolelæreren var slem, farlig, skitten og ynkelig. Heggli viser hvordan dette synet var et resultat av krysspress mellom bygdefolket og embetsstanden. Med basis i et mangfoldig kildemateriale fra hele landet, blant annet fra tradisjonssamlinger, bygdebøker, skjønnlitteratur, biografier og NFLs skrifter om temaet, analyserer Heggli de sosiale og kulturelle prosessene som i perioden medførte at skolemesterne ble stigmatisert og marginalisert. Studien er et viktig bidrag til norsk skolehistorie, språkhistorie og dens marginaliserte aktører. Boken er fagfelleurdert og publisert med Spartacus / Scandinavian Academic Press. Den ble distribuert og sendt ut til medlemmene i mai 2021 og inngår i serien Norsk Folkeminnelags Skrifter som nr. 176.

Utover bokpublikasjonene har NFL i 2021 sendt ut tidsskriftet Folkeminner nr. 72 til medlemmene. Folkeminner er et populærvitenskapelig tidsskrift som inneholder artikler med folkloristisk og kulturhistorisk tematikk. Årets temautgave, "Pest", tok for seg historiske pandemier.

I 2020 startet vi planprosessen for å øke NFLs synlighet og oppdatere NFLs visuelle profil. Nettsiden vi ønsket å sette opp i samarbeid med Scandinavian Academic Press er forsinket fra forlaget. NFL begynte derfor i 2020 å publisere utvalgte nummer og artikler fra Folkeminner på egen nettside, Folkeminner.no. Vi er også godt synlige og aktive i sosiale medier. Pr 24.02.2022 har vi 1361 følgere på Facebook.

Medlemstall per 24.02.22 er 290. Medlemstallet er stabilt. Nedgangen fra i fjor skyldes naturlig bortgang av medlemmer og en opprydding i medlemsarkivet. Samtidig har vi fått nye medlemmer i det foregående året. Rekrutteringsvirksomhet på konferanser og annet har blitt svekket på grunn av korona-pandemien, men vi fortsetter å bygge ut våre digitale formidlingstiltak.

Organisasjon og driftsmodell

Historie:

Norsk Folkeminnelag ble etablert i 1920 som et publiseringsorgan for norske folkeminner. Laget har publisert rundt 180 bøker om immateriell kulturarv i Norge. NFL har fått årlig tilskudd til drift fra departementet/kulturrådet helt siden 1920. Tilskuddet ble definert som prosjektstøtte i 2015, men har de senere årene vært ordinært driftstilskudd.

Formålet med virksomheten:

Norsk Folkeminnelag (NFL) er en frivillig organisasjon som har som formål å drive kulturformidling med folkloristisk fagprofil. I hovedsak skjer dette gjennom utgivelsen av bokserien «Norsk Folkeminnelags Skrifter», som ble etablert i 1920. Skriftserien representerer et mangfold av kulturelle uttrykk både i fortid og nåtid, med tema som for eksempel kystkultur, arbeiderkultur, bondekultur og minoritetskulturer. NFL er Norges eldste bokklubb. Medlemmer får en til to bøker i året mot å betale medlemskontingent, men utgivelsene distribueres også i bokhandel i regi av forlaget. Medlemmene i NFL er fra hele landet. Den fagfelleverderte bokserien Norsk Folkeminnelags Skrifter dokumenterer og kommenterer folkloristisk kulturarv og samtidige kulturelle uttrykk fra hele landet, og medlemsbladet Folkeminner inneholder artikler av lokalt, regionalt og av allmenn interesse.

Organisasjon:

Norsk folkeminnelag drives på frivillig basis av et styre med ti valgte styremedlemmer, valgt for to år. Styret har en høy faglig kompetanse og arbeidet er i hovedsak knyttet til bokproduksjon og redaksjon av medlemsbladet "Folkeminner". Det utbetales ingen honorarer. Laget har ingen aktive organer utenom styret. Driften finansieres gjennom medlemskontingent, samt årlig tilskudd til drift fra Kulturrådet. Bokutgivelsene finansieres gjennom egenkapital og ekstern prosjektstøtte fra forskjellige kilder. Tidsskriftet Folkeminner utgis en til to ganger i året og fungerer som den viktigste informasjonskanalen til medlemmene, med innkalling til årsmøte og orientering om styrets arbeid.

Folkeminner blir utgitt både som temanummer og i åpne utgaver. Ved siden av faglige innlegg inneholder det bokmeldinger, presentasjoner av nye forskningsresultater, masteroppgaver og doktoravhandlinger.

Artikkelforfatterne er i hovedsak folklorister, etnologer og kulturhistorikere med mastergrad eller doktorgrad. Tidsskriftet er på et høyt faglig nivå. Den planlagte nettpresentasjonen skal gjøre utvalgte artikler, også fra tidligere utgaver, tilgjengelig for et bredere publikum.

Styret i 2021:

Kathrine Klinkenberg: Styreleder

Åmund Norum Resløyken: Nestleder og kasserer

Jorun Hermansen: Redaktør for tidsskriftet Folkeminner og styremedlem

Camilla Christensen: Skriver og styremedlem

Dirk Johannsen: Styremedlem

Eirik Kristoffersen: Styremedlem

Angun Sønnesyn Olsen: Styremedlem

Erik H. Edvardsen: Styremedlem

Knut Hermundstad Aukrust: Styremedlem

Theodor Geelmuyden: Styremedlem

Valgkomite:

Ida Tolgensbakk, Forsker NOVA, OsloMet

Hannah Kristine Bjørke Lunde, PhD-stipendiat, IKOS, Universitetet i Oslo

Sentrale samarbeidspartnere:

Organisasjon: Kulturvernforbundet

Organisasjon: Scandinavian Academic Press: Forlag Samarbeidspartner

Person: Kyrre Kverndokk. Professor UiB, Samarbeidspartner

Person: Audun Kjus, Førstekonservator Norsk Etnologisk Gransking / Norsk Folkemuseum,
Samarbeidspartner

Organisasjon: Memoar – Norsk organisasjon for munnleg historie

Person: Ida Tolgensbakk Forsker NOVA, OsloMet Samarbeidspartner

Person: Emilie Ruud, Samarbeidspartner

Person: Ane Ohrvik. Professor UiO, Samarbeidspartner

Person: Line Esborg Førsteamanuensis UiO. Samarbeidspartner

Gruppe: Norsk folkeminnesamling ved UiO, Samarbeidspartner

Gruppe: Norsk lokalhistorisk institutt

Planlagt drift for 2022

I 2022 skal NFL fortsette i sitt hundreogandre år med kjernevirksomheten sin ved å gi ut bøker med folkloristiske kilder og dokumentasjoner. Allerede NFLs jubileumsår stod i pandemiens tegn, og i samarbeid med Norsk etnologisk gransking / Norsk Folkemuseum og minner.no forbereder vi for tiden utgivelsen av en folkloristisk samling av «Korona-fortellinger»: «Virus. Fortellinger fra pandemien», skrevet av Audun Kjøs og Cathrine Hasselberg. Boken dokumenterer muntlige fortellingstradisjoner rundt hverdagen under pandemien. Manuskript er ferdigstilt og publiseres i april 2022.

NFLs arbeid har alltid vært og forblir et viktig bidrag til bevaringen av immateriell kulturarv i Norge. UNESCO-konvensjonen om vern av immateriell kulturarv som ble ratifisert i Norge i 2007, beskytter levende performative og muntlige tradisjoner. NFL er den eneste landsdekkende organisasjonen som formidler historisk og samtidens muntlige tradisjonsstoff i stor bredde. Bokutgivelsene har høy faglig kvalitet, og gjennom samarbeidet med forlaget Scandinavian Academic Press er bøkene fagfelleverdert og tellende i det akademiske tellekantsystemet.

Vi forbereder for tiden to nye utgivelser, med planlagt utgivelse i 2023/24:

1. Som neste utgave etter Virus bearbeider vi for tiden manuskript av Otto Blehr med Folkeminne fra Sørkedalen. Otto Blehrs tidligere skrift «Folketro fra Sørkedalen» ble gitt ut som Norsk Folkeminnelag Skrifter nr 96 i 1966, og er en av de mest etterspurte samlinger av sagn og muntlig tradisjonsmateriale i skriftserien, og er mye brukt i folkloristisk undervisning. Oppfølgingsboken er basert på upubliserte intervjuer fra Sørkedalen fra samme tid og dokumenterer hverdagslivet og arbeidsorganisasjonen i et historisk samfunn. Med dette kontekstualiserer vi den tidligere utgaven som var dedikert folketroen.
2. Ane Ohrvik: "Svarteboka Cyprianus Sorte konster." De historiske svartebøkene som er i dag samlet i Norsk Folkeminnesamling er et møtepunkt for kunnskapstradisjoner og en hovedkilde til historiske kunnskapsordninger. I de sagnomsuste manuskriptene finner vi hverdagslige, medisinske, og magiske oppskrifter og formularer, som til sammen dokumenterer de mangfoldige og blandete forestillinger om naturen og samfunnet i den tidlige moderne kulturen. Denne utgivelsen presenterer en av de mest omfattende og best illustrerte svartebøkene funnet i Norge. Manuskriptproduksjonen og

transkripsjonen kommenteres og forklares av Ane Ohrvik, professor i kulturhistorie ved UiO. Ohrvik viser hvordan boken kan være med på å historisere dagens debatt om alternativ medisin og menneskets forhold til naturen.

I 2022 kommer vi til å publisere en ny utgave av medlemsbladet «Folkeminner», et populærvitenskapelig tidsskrift som inneholder artikler med folkloristisk og kulturhistorisk tematikk. Nummer 73 er forberedt og publiseres våren 2022.

Utover publikasjonene ønsker vi å fortsette arbeid med økt synlighet og sørge for en bedre tilgang til ressursene om immateriell kulturarv som NFL har publisert gjennom tiden. Vi evaluerer for tiden alternative, økonomisk mer rentable publiseringsløsninger, og er i samtale med Scandinavian Academic Press om forbedret tilgang til bokserien Norsk Folkeminnelags Skrifter. Her har vi behov for å gjennomføre et planseminar dersom økonomien tillater det.